

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

18. De censibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

rum precia taxata non sint, concessum est licitari, ut
semper summo precio emere cogantur. Hoc autem
iure eos spoliant mercatores, illicita & legibus inter-
dicta illa conuentione, ergo iniustum damnum ipsi
inferunt.

CAP. XVIII.

De Censibus.

I **A** Pud Canonistas Census significat ius contra-
actu aliquo constitutum, pensiones siue redditus
annuos ex realiqua percipiendi. Hoc sensu duplex
est Census; Vnus reservatiuus (cum quis fundum
pleno domini iure in alterum transfert, reuerata
sibi annua pensione ex eodem fundo iuxta exemplū
Ioseph. Gen. 47.) Alter est census consignatiuus (cū
quis contractu donationis, venditionis, vel permuta-
tionis, alteri constituit ac designat ius ex re sua (id
est censum designantis) redditus annuos percipiendi:
ut cum Princeps alicui constituit ius ex vectiga-
li suo, aut Camerae suae redditibus annuas pecunias ac-
cipiendi. Sed nos hic agemus de eo censu consi-
gnatiuo, qui emptione constituitur: qua acceptio-
ne census est species quaedam emptionis & vendi-
tionis V. C. florenis 100 à te emo ius percipiendi in
annos singulos ex agro tuo frumenti scapham, vel e-
ius valorem videlicet 5. florenos.

2 Census ita acceptus diuiditur primo in Realem
(qui fundatur super certa re vna vel pluribus, ex qui-
bus pensio soluenda est, v. c. super domo tua, agro, vi-
nea. Vnde comitatur rem, ad quamcumque personā
perueniat, quasi seruitus, siue realis obligatio pen-
sionis soluendae, donec census redimatur) ac persona-
lem, (qui fundatur super certa persona obligante se
ad an-

ad annuam pensionem sine ordine ad rem certam.)
 Secundò diuiditur Census in fructuarium, (v.g. vinū,
 frumentum) & pecuniarium. Tertio diuiditur Cen-
 sus in perpetuum, & temporale, redimibilem & ir-
 redimibilem. Census temporalis diuiditur in eum,
 qui certo annorum numero definitur, & in censum
 vitalitium, qui ad vitam ementis vel vendentis con-
 sum constituitur.

Census realis tam perpetuus quàm temporalis et-
 iam vitalitius ab omnibus approbatur. Nec obstat,
 quod summa pensionum temporis progressu soluē-
 darum, pretii quantitatē superet. Nam in censu
 non emuntur pensiones, sed ius percipiendi futuras
 pensiones, quod ius, communi hominum iudicio
 minoris aestimari solet, quàm si pensiones omnes
 presentes essent, eò quòd multa accideri possunt,
 usufructus vel non nascantur vel non soluantur.

Pereunte re, super qua census locatus est,
 etiam census corrumpitur. Ratio, quia pereunte re
 perit eius dominium cum directum, tum utile
 sine usufructus, seu portio eius, emptione com-
 parata.

Census realis, quamuis institutus sit cum pacto
 redimendi, tam ex parte emptoris, quam venditoris,
 probabiliter defenditur. Prior pars prob. Nam aliæ
 omnes venditiones sub conditione redemptionis,
 præsertim ad arbitriū venditoris licite sunt. Ergo e iā
 venditio census, cū eiusmodi pacto licita est. Poste-
 rior probatur, quia aliis emptionibus apponi potest
 pactum redimendi ad arbitrium vtriusque, cur non
 etiam in emptione census.

Aequum est, vt in censu vtriusque redimibili, ma-
 ius precium solvatur, quàm in censu redimibili ex parte
 solius venditoris. Causa est, quod obligatio ista, quæ

emptori incumbit rei vendendi ad arbitrium venditoris, precio aestimabilis sit, ideoque in partem pretii recte computetur.

- 7 Census personalis tam irredimibilis, quam redimibilis ex parte solius venditoris suapte natura licitus est. Prob. Census personalis est ius percipiendi redditus annuos ex alicuius personae lucris emptore comparatum. Atque nemo negat, super persona industria constitui posse obligatione solvendi partem aliquam lucrorum annuorum. Nam ita decimae personales constituuntur: item tributa quae magistratui penduntur, saepe etiam testator gravat haereditatem suam ad pensionem annuam alteri personae solvendam. Nihil autem obstat, quominus talis obligatio empossit, perinde ac alia iura, debita & servitutes. Neque dici potest in tali census personalis emptorem virtuale mutuum, ideoque usuram palliatam intervenire. Qui enim mutuum dat, is datam sortem repetere potest. Emptor autem census personalis irredimibilis vel redimibilis tantum ad arbitrium venditoris, datam sortem repetere non potest. Quod obiciant emptorem unius annui 20. floren. precio elapsis 21. plus recepturum esse, quam dederat, id nihil refert, quia in censu non emuntur pecuniariae pensiones, siquidem pecunia emi non potest, sed emuntur ius percipiendi pensiones, quod ius commune hominum aestimatione minus valet, siquidem nemo est, qui viginti praesentes pluris non aestimet, quam ius percipiendi annum unum spacio viginti annorum: partim ob periculum non recipiendae solutionis, quod raro tot annorum decursu abesse solet: partim ob lucrum vel commodum cessans.

- 8 Census personalis ex utraque parte redimibilis ab

sup. sicuti et de hoc. sed de iure iniqui

iniquitate probabiliter defenditur, at tamen periculo usurariae intentionis non caret, prob. Si enim aliis emptoribus pactum adiici potest, non solum ad voluntatem venditoris redimendi, sed etiam ad voluntatem emptoris reuendendi, ut paria utriusque contrahentium iura sint; cur non etiam in emptione census personalis.

Census institui potest data facultate redimendi ad certum tempus, vel non ante tempus designatum.

Census utrinque redimibilis, adiecto etiam pacto assicurationis absolute loquendo damnari non potest, quamuis periculo usurariae intentionis non vacet. Prob. Aliis contractibus puta commodato, deposito mutuo; quorum natura alioquin postulat, ut periculum rei pertineat ad commodantem; deponentem, &c. Pactum adiici potest, ut contra eveniat, & periculum rei commodatae ad commodatarium, depositae ad depositarium spectet. Ergo etiam contractui censuali ex utraque parte redimibilem personali, quam reali pactum istud, quod dicitur assicurationis adiici potest; puta, si res super qua census fundatus est, secundum totum, vel secundum partem intereat, non damno emptoris, sed venditoris id accidat, ideoque venditor nihilominus obligatus sit, censum restituta sorte redimere.

Contractus societatis cum pacto assicurationis institutus est, v. c. si mercatori des 100 aureos: eo pacto, ut si in negotiatione siue lucrum ex pecunia capiat, siue damnum pariatur, annuos 5. tibi solvere obligatus sit, in super etiam ipsam sortem restituere, cum vel tibi vel ipsi mercatori societatis contractum dissolvere placuerit.

Oo

Contra-

- 12 Contractus in aliqua regione etiam à viris doctis & honestis celebrari solitus, non est iniquitatis facile damnandus.
- 13 Inter hypothecam & censualem rei obligationem discrimen est, quia onus censuale per se ac directe transit ad quemvis rei, super qua census locatus est, emptorem, legatarium, aliumve possessorem, qui inde actione confessoria statim conueniri potest. Verò hypotheca ad securitatem census annexa alienetur, tertius ille possessor, nō nisi in defectum principalis debitoris, si videlicet excussis eius bonis soluendo non sit, per actionē hypothecariam, seu quod Seruianam conueniri potest.

Vsura est, si census cum pacto assurancectionis constituitur vel continetur, cum persona nullos reditus habente. Probat, tunc enim re ipsa aliud non fit, quàm quod mutuo datur cum pacto, vt praeferentem annuam auctarium soluat, licet hoc ipsa sub nomine emptionis siue census vel societatis, tanquam pallio occultetur. *Plus autem valet, quod re ipsa agitur, quam quod simulatè concipitur.* arg. l. cum ea C. de transact.

NB. Censualis Contractus germanicus dicitur gauri à mutuo vsurario, quod ille certum fundum requirat, in quo fundatus sit, cum sit ius percipiendi redditus annuos ex alicuius fundo, negotiatione, officio, &c. certo precio comparatum, eoque fundamento penitus ruente (puta, si venditor census, autue haeredes nullos annuos redditus habere incipiant) Contractus Censualis nullum amplius locum habere potest. Contractus mutui verò cum quacunque persona rectè instituitur, vt etiam ad haeredes, & haeredum haeredes transmittatur obligatio, sine villo ordine

ordine ad requisitum aliquod fundamentum : si-
nem ultra fortem mutuo datam aliquid accipitur,
secluso alio titulo, id usurarium est.

CAP. XIX.

De Cambio.

Cambium seu permutatio pecuniarum pro pe-
cuniis inter se est contractus secundum se licit-
us. Dans pecuniam in Cambium, dicitur Campsor,
accipiens dicitur campfarius.

NB. Quod si immoderata lucri cupido coniuncta
sit cum cambio, ea ad peccatum auaritiæ spectat, &
non iniustitiæ.

Cambium aliud est minutum, (manuale) quia in
eo frequenter pecuniæ grandiores cum minori-
bus commutantur, aliud locale (in quo pecunia pre-
sens commutatur cum pecunia distante in alio lo-
co. Dicitur etiam solet Cambium per literas, quia ple-
runque literæ dantur, quibus mandatur corre-
spondenti, ut in illo altero loco pecuniam sol-
vat.

Plures tituli sunt, cur campsor in cambio mi-
nuto plus accipere possit, quam dedit. 1. Titulus
accipiendi plus quam dandi, est locatio operæ & ob-
sequii, quod campsor præstat, cuius ratione iu-
tam compensationem iure exigit. 2. est lucri ces-
santis : Nam sæpè accidit, ut vnum genus monetæ
pretiosius, easque precio æstimabiles commoditates ha-
beat, quam altera.

Pecunia duplicem usum habet, vnum principa-
lem, ut tanquam premium rerum emptionibus ser-
uiat, alterum secundarium, ut vnum pecuniæ genus

o o z sum